

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.012.06.2018
P/18/005

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Lublinie
ul. Okopowa 7, 20-022 Lublin
T +48 81 461 31 20, F +48 81 461 31 11
llu@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-112, 20-001 Lublin 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/005 – Wykonywanie przez gminy zadań z zakresu gospodarki mieszkaniowej
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2018 r. ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Marek Raczkowski, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LLU/115/2018 z dnia 21 sierpnia 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Izbicy, 22-375 Izbica, ul. Gminna 4 (dalej: Ośrodek lub GOPS)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Magdalena Przysiężniak, Kierownik GOPS od 1 stycznia 2018 r. ² (dowód: akta kontroli str. 2-4, 12)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia³ pozytywnie, mimo stwierdzonej nieprawidłowości, realizację przez GOPS zadań dotyczących prowadzenia mieszkań chronionych w latach 2015-2018 (do dnia zakończenia kontroli).

Formułując ocenę pozytywną NIK uwzględniła w szczególności wyniki analizy dokumentacji 35 osób⁴, którym przydzielono miejsca w mieszkaniach chronionych w okresie objętym kontrolą. Stwierdzono:

- rzetelne weryfikowanie uprawnień tych osób do pobytu w mieszkaniu chronionym, czego efektem było przydzielanie tych mieszkań osobom potrzebującym wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ze względu na wiek, trudną sytuację życiową oraz zły stan zdrowia, zgodnie z kryteriami określonymi w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁵ i rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych⁶,
- ustalanie wysokości opłat za pobyt ww. osób w mieszkaniach chronionych oraz przyznane usługi opiekuńcze na zasadach określonych przez Radę Gminy Izbica,
- zapewnienie tym osobom wsparcia w wykonywaniu niezbędnych czynności w życiu codziennym w wymiarze 12 godzin przez siedem dni w tygodniu.

Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła dokonywania oceny sytuacji 29 osób korzystających ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, spośród 35, których dokumentację poddano analizie, rzadziej niż raz na trzy miesiące, tj. z naruszeniem

¹ Lub do zakończenia czynności kontrolnych oraz zdarzenia sprzed 2015 r., jeżeli miały wpływ na kontrolowaną działalność.

² Poprzednio, od 15 listopada 1994 r. do 31 grudnia 2017 r., kierownikiem Ośrodka była Teresa Nizioł.

³ Najwyższa Izba Kontroli (dalej: NIK) stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Analizie poddano dokumentację dotyczącą 35 wybranych losowo mieszkańców, co stanowiło 53% osób, którym w okresie objętym kontrolą przyznano miejsce w mieszkaniu chronionym (66).

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 1508 (dalej: ups).

⁶ Dz. U. poz. 305, uchylone z dniem 1 marca 2018 r. (dalej: rozporządzenie w sprawie mieszkań chronionych).

przepisów § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie mieszkań chronionych, nakładających obowiązek dokonywania takiej oceny co najmniej raz na trzy miesiące.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawidłowość prowadzenia mieszkań chronionych

Opis stanu
faktycznego

1. W statucie GOPS określono, że do realizowanych przez Ośrodek zadań należy m.in. prowadzenie mieszkań chronionych oraz kierowanie do nich osób wymagających tego typu pomocy.

(dowód: akta kontroli str. 5-11)

W okresie objętym kontrolą sprawy z zakresu organizacji oraz szczegółowych zasad przyznawania i ponoszenia odpłatności za pobyt w prowadzonych przez GOPS mieszkaniach chronionych, usytuowanych w budynku mieszkalnym w Tarnogórze, przy ul. Krakowskie Przedmieście 4, regulowała uchwała Rady Gminy Izbica (dalej: Rada) nr XXXVII/219/2014 z dnia 16 stycznia 2014 r., obowiązująca od 26 marca 2014 r.

Zgodnie z ww. uchwałą, mieszkania chronione były przeznaczone dla mieszkańców Gminy Izbica, którzy ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebowali wsparcia w funkcjonowaniu w życiu codziennym, ale nie wymagali usług w zakresie świadczonej przez jednostki całodobowej opieki. Jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie przekraczał kwotę kryterium dochodowego, określonego w art. 8 ust. 1 ups, pobyt w mieszkaniu był odpłatny w wysokości 50% miesięcznego dochodu własnego (renty, emerytury, zasiłku stałego, świadczenia przedemerytalnego). Rozliczenie odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym należało do zadań kierownika GOPS, a wyliczoną należność mieszkaniowców był zobowiązany wpłacać na rachunek budżetu Gminy Izbica do 25 dnia każdego miesiąca za dany miesiąc. W przypadkach szczególnie uzasadnionych dopuszczono przyznanie pobytu w mieszkaniu chronionym mieszkańcowi innej gminy, jeżeli gmina ta ponosić będzie odpłatność w kwocie 400 zł miesięcznie za jednego mieszkańca.

Uchwałą Rady nr XXV.151.2016 z dnia 16 grudnia 2016 r. określono organizację oraz szczegółowe zasady przyznawania i ponoszenia odpłatności za pobyt w prowadzonych przez GOPS mieszkaniach chronionych usytuowanych w budynku mieszkalnym w Stryjowie nr 110. W stosunku do uchwały Rady z dnia 16 stycznia 2014 r., która utraciła moc 2 lutego 2017 r.⁷, nie dokonano zmian w zakresie przeznaczenia mieszkań chronionych oraz zasad i terminów odpłatności. Odpłatność za pobyt w mieszkaniu chronionym przeznaczona była w szczególności na pokrycie kosztów wyżywienia, zużycia wody, energii elektrycznej, opału, środków czystości, zakupu pościeli, ręczników, sprzętu gospodarstwa domowego itp., z wyłączeniem zakupu leków, środków opatrunkowych oraz odzieży i obuwia osobistego.

(dowód: akta kontroli str. 13-25)

2. W budynku mieszkalnym w Tarnogórze w latach 2015-2016 funkcjonowało siedem mieszkań chronionych przeznaczonych dla 20-22 osób. Kierownik GOPS oświadczyła, że mieszkania chronione powstały w miejscowości Tarnogóra w 2005 r. Po wyremontowaniu i adaptacji budynku po byłej szkole w Stryjowie

⁷ Tj. w dniu wejścia w życie uchwały z dnia 16 grudnia 2016 r.

stopniowo następowała przeprowadzka mieszkańców z budynku w Tarnogórze do Stryjowa. Mieszkania chronione w Tarnogórze funkcjonowały do momentu całkowitej przeprowadzki do budynku mieszkań chronionych w Stryjowie, tj. do końca 2016 r. W budynku mieszkalnym w Stryjowie od IV kwartału 2016 r. funkcjonuje dziewięć mieszkań chronionych przeznaczonych dla 76 osób. Na dzień 1 stycznia oraz 31 grudnia 2015 r. zajęte były wszystkie posiadane miejsca w mieszkaniach chronionych (odpowiednio 20 oraz 22), natomiast na dzień 31 grudnia 2016 r., 31 grudnia 2017 r. oraz 30 czerwca 2018 r. na 76 miejsc zajęte były odpowiednio: 32 (42,1%), 37 (48,7%), 34 (44,7%). Liczba przydzielonych miejsc wynosiła: w 2015 r. – siedem; w 2016 r. – 18; w 2017 r. – 16; w I półroczu 2018 r. – pięć.

(dowód: akta kontroli, str. 102-103, 252)

W dniu 15 lipca 2016 r. dokonano odbioru końcowego realizowanego przez Gminę Izbica zadania inwestycyjnego „Zmiana sposobu użytkowania byłej szkoły podstawowej w Stryjowie na mieszkania chronione”, realizowanego w okresie od 9 sierpnia 2014 r. do 5 lipca 2016 r. Komisja odbioru obiektu oceniła jakość wykonanych prac jako dobrą, nie stwierdzając wystąpienia wad.

Obiekt został przyjęty do użytkowania przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Krasnymstawie w dniu 5 września 2016 r., po dokonaniu odbioru technicznego dźwigu osobowego, warunkującego wydanie decyzji z dnia 5 sierpnia 2016 r. o pozwoleniu na użytkowanie budynku byłej szkoły podstawowej, adaptowanego na gminne mieszkania chronione.

W dwukondygnacyjnym budynku wyodrębniono dziewięć mieszkań chronionych o łącznej powierzchni użytkowej 698,68 m² (od 40,29 m² do 109,05 m²), a także pomieszczenia administracyjne, gospodarcze, techniczne.

W dniu 15 września 2016 r. Gmina przekazała Ośrodkowi obiekt w trwały zarząd na czas nieokreślony.

Dla obiektu założono w dniu 5 września 2016 r. książkę obiektu budowlanego.

(dowód: akta kontroli, str. 26-61)

Od objęcia obiektu w trwały zarząd przez Ośrodek do zakończenia kontroli NIK GOPS zapewnił dokonanie w nim następujących przeglądów i konserwacji:

- w dniu 4 września 2017 r. oraz 4 września 2018 r. uprawniona osoba dokonała okresowej kontroli stanu technicznej sprawności urządzeń kominowych i podłączeń wentylacyjnych, spalinowych i dymowych, nie stwierdzając nieprawidłowości,
- w dniach 20 września 2017 r. oraz 24 sierpnia 2018 r. uprawniona osoba dokonała przeglądu okresowego i konserwacji urządzenia grzewczego (kotła cieczowego), wyznaczając następny termin przeglądu w sierpniu 2019 r.,
- w dniu 15 marca 2018 r. inspektor Urzędu Dozoru Technicznego wykonał czynności dozoru technicznego wobec ww. kotła, wydając decyzję pozytywną, zezwalającą na jego dalszą eksploatację,
- w dniu 26 września 2017 r. inspektor Urzędu Dozoru Technicznego wykonał czynności dozoru technicznego wobec zainstalowanego w obiekcie dźwigu hydraulicznego, wydając decyzję pozytywną,
- w dniu 8 września 2018 r. uprawniona osoba dokonała okresowej (corocznej) kontroli stanu technicznego budynku w Stryjowie, oceniając wszystkie zbadane elementy jako bardzo dobre.

(dowód: akta kontroli, str. 62-68, 246-251)

Ponadto na podstawie zawartej 30 września 2016 r. umowy, Zakład Elektromechaniki Dźwigowej „Pollift” dokonywał comiesięcznej konserwacji zainstalowanego w budynku dźwigu hydraulicznego.

(dowód: akta kontroli, str. 69-101)

Przeprowadzone przez kontrolera NIK oględziny budynku mieszkalnego w Stryjowie wykazały, że położenie drzwi wejściowych do budynku, znajdujących się na poziomie gruntu, jak również kształt i wymiary pomieszczenia wejściowego umożliwiają dogodne warunki ruchu osobom niepełnosprawnym. Nie stwierdzono zróżnicowanego poziomu podłóg na poszczególnych kondygnacjach. Zainstalowano urządzenie techniczne w postaci windy, zapewniające osobom niepełnosprawnym dostęp z poziomu wejścia do poszczególnych mieszkań, znajdujących się na wszystkich kondygnacjach budynku. Nie stwierdzono różnicy poziomów podłogi kabiny dźwigu, zatrzymującego się na kondygnacji użytkowej, i posadzki tej kondygnacji przy wyjściu z dźwigu. W momencie oględzin winda była sprawna, a z dokumentacji, będącej w posiadaniu GOPS wynikało, że w okresie objętym kontrolą przeprowadzono wymagane badania okresowe oraz przeglądy konserwacyjne. Parametry windy były dostosowane do wymagań osób niepełnosprawnych, a poręcze oraz tablica przyzywowa umieszczone na wysokości odpowiedniej dla osób poruszających się na wózkach. Tablica przyzywowa była oznakowana w sposób umożliwiający korzystanie z windy przez osoby niewidome, jednak w windzie nie było zainstalowanej informacji głosowej.

Oględziny mieszkania chronionego o powierzchni użytkowej 107,8 m² wykazały jego zgodność z przepisami rozporządzenia w sprawie mieszkań chronionych. Mieszkanie było przeznaczone dla pięciu osób, w tym niepełnosprawnych ruchowo, a powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę wynosiła 21,5 m². Mieszkanie posiadało, dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo, trzy pomieszczenia mieszkalne, kuchnię oraz łazienkę i ustęp wydzielony, a także przestrzeń komunikacji wewnętrznej. Wejście do mieszkania umożliwiało wjazd osobie poruszającej się na wózku, a wymiary pomieszczeń umożliwiały swobodne wykonanie manewru wózkiem inwalidzkim w miejscach zmiany kierunku ruchu.

(dowód: akta kontroli, str. 205-206)

3. W okresie objętym kontrolą nie było przypadków oczekiwania na wolne miejsce w mieszkaniu chronionym. Czas oczekiwania wynikał wyłącznie z konieczności dopełnienia niezbędnych formalności, takich jak przeprowadzenie wywiadu, ustalenie dochodu dla celów naliczenia odpłatności danej osoby za pobyt.

(dowód: akta kontroli, str. 103-105)

4. Analiza dokumentacji 35 wybranych losowo osób, którym przyznano miejsce w mieszkaniu chronionym w latach 2015-2018 (I półrocze) wykazała w odniesieniu do badanych przypadków, że:

4.1. Uprawnienia do pobytu w mieszkaniu chronionym weryfikowano w szczególności na podstawie przeprowadzonego każdorazowo wywiadu środowiskowego oraz dokumentacji medycznej.

4.2. Mieszkania chronione były przydzielane zgodnie z kryteriami określonymi w ups oraz rozporządzeniu w sprawie mieszkań chronionych osobom, które ze względu na trudną sytuację życiową (m.in. samotność), wiek oraz zły stan zdrowia potrzebowały wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagały usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki. We wszystkich przeanalizowanych przypadkach czynniki te występowały łącznie. Nie stwierdzono przypadków wnioskowania o miejsce w mieszkaniu chronionym przez osoby: z zaburzeniami psychicznymi; opuszczające pieczę zastępczą, w rozumieniu

przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej; opuszczające młodzieżowy ośrodek wychowawczy lub zakład dla nieletnich; które uzyskały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy.

4.3. Od złożenia przez daną osobę wniosku o przydział miejsca w mieszkaniu chronionym do wydania decyzji o skierowaniu upływało maksymalnie 20 dni, przy czym w 26 przypadkach (74,3%) decyzję wydano w terminie do siedmiu dni od otrzymania wniosku.

4.4. Wszystkim osobom przyznano prawo pobytu w mieszkaniu chronionym na czas nieokreślony, na podstawie § 3 ust. 2 rozporządzenia w sprawie mieszkań chronionych.

4.5. Wysokość opłat za pobyt w mieszkaniu chronionym była ustalana, w uzgodnieniu z osobą kierowaną do tego mieszkania, zgodnie z uchwałą Rady w tej sprawie, i wynosiła każdorazowo 50% udokumentowanego dochodu tej osoby. Wysokość opłaty ulegała zmianie w związku ze zmianą wysokości dochodu. Ponadto mieszkaniowiec był zobowiązany do uiszczania opłaty za jedną godzinę przyznawanych usług opiekuńczych, zgodnie z uchwałami Rady: nr XXVII/173/2013 z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie ustalenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, a także trybu ich pobierania; nr XXXVIII.245.2017 z dnia 15 grudnia 2017 r. w sprawie ustalenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, a także trybu ich pobierania.

(dowód: akta kontroli, str. 106-125, 141)

Zgodnie z ww. uchwałami Rady opłata za jedną godzinę usług opiekuńczych wynosiła odpowiednio:

- w okresie od 1 marca 2013 r. do 31 grudnia 2017 r. – 4,60 zł (w przypadku osoby samotnie gospodarującej) oraz 9,20 zł (w przypadku osoby w rodzinie) do maksymalnie 13,16 zł (w przypadku osoby samotnie gospodarującej) oraz 26,32 zł (w przypadku osoby w rodzinie),
- od 1 stycznia 2018 r. – od 5,22 zł (w przypadku osoby samotnie gospodarującej) oraz 10,44 zł (w przypadku osoby w rodzinie) do maksymalnie 13,04 zł (w przypadku osoby samotnie gospodarującej) oraz 26,08 zł (w przypadku osoby w rodzinie).

Usługi opiekuńcze przysługiwały nieodpłatnie, jeżeli dochód osoby nie przekraczał kwoty kryterium dochodowego. Uchwała Rady z dnia 15 grudnia 2017 r. wprowadziła ponadto, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, możliwość częściowego lub całkowitego zwolnienia danej osoby z ponoszenia odpłatności – na wniosek jej lub pracownika socjalnego.

(dowód: akta kontroli, str. 126-138)

Usługi opiekuńcze obejmowały świadczenie usług gospodarczych (m.in. utrzymanie czystości pomieszczeń oraz sprzętu i naczyń; pranie bielizny pościelowej oraz odzieży; zakup lub pomoc w zakupie artykułów spożywczych i artykułów gospodarstwa domowego; przygotowywanie posiłków i pomoc w ich spożywaniu; załatwianie spraw urzędowych itp.) oraz usług pielęgnacyjnych (m.in. mycie, czesanie, ubieranie; zapobieganie powstawaniu odleżyn; pielęgnacja zalecona przez lekarza; zamawianie wizyt lekarskich, kontakt z lekarzem, realizacja recept).

Na dzień 30 czerwca 2018 r. w mieszkaniach chronionych w Stryjowie zatrudnionych było siedem opiekunek oraz jeden pracownik gospodarczy, a ponadto trzech stażystów – osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Krasnymstawie. Opiekunki pracowały w systemie dwuzmianowym – od 7:30 do 15:30 oraz od 11:30 do 19:30, zapewniając wsparcie mieszkańców w wykonywaniu niezbędnych czynności w życiu codziennym w wymiarze 12 godzin przez siedem dni w tygodniu.

(dowód: akta kontroli, str. 139-140)

4.6. Pracownicy socjalni GOPS dokonywali oceny sytuacji 29 osób korzystających ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, spośród 35, których dokumentację poddano analizie, rzadziej niż raz na trzy miesiące.

(dowód: akta kontroli, str. 106-125)

5. W poszczególnych latach okresu objętego kontrolą koszty, jakie poniosła Gmina w związku z prowadzeniem mieszkań chronionych wyniosły: w 2015 r. – 301,1 tys. zł, w tym wynagrodzenie osób opiekujących się mieszkańcami – 189,9 tys. zł (63,1%); w 2016 r. – 386,8 tys. zł, w tym wynagrodzenie osób opiekujących się mieszkańcami – 210,1 tys. zł (54,3%); w 2017 r. – 431,5 tys. zł, w tym wynagrodzenie osób opiekujących się mieszkańcami – 240,0 tys. zł (55,6%); w I półroczu 2018 r. – 250,1 tys. zł, w tym wynagrodzenie osób opiekujących się mieszkańcami – 146,4 tys. zł (58,5%).

Oplaty za pobyt w tych mieszkaniach (łącznie z opłatami wnoszonymi przez gminy oraz z tytułu świadczonych usług opiekuńczych) wnoszone przez osoby tam zamieszkujące wyniosły⁸: w 2015 r. – 202,8 tys. zł, stanowiąc 67,4% kosztów; w 2016 r. – 240,3 tys. zł (62,1%); w 2017 r. – 384,7 (89,2%); w I półroczu 2018 r. – 209,9 tys. zł (83,9%).

(dowód: akta kontroli, str. 142-199)

Dane w zakresie liczby osób przebywających w mieszkaniach chronionych/w tym przyjętych z innych gmin przedstawiały się następująco: na dzień 31 grudnia 2015 r. – 22/8 (36,4%); na dzień 31 grudnia 2016 r. – 32/14 (43,8%); na dzień 31 grudnia 2017 r. – 37/18 (48,6%).

Za każdą przyjętą do mieszkania chronionego osobę spoza gminy Izbica otrzymywano, zgodnie z uchwałami Rady z dnia 16 stycznia 2014 r. oraz 16 grudnia 2016 r.⁹, uiszczaną przez daną gminę kwotę 400 zł za miesiąc, zmniejszoną odpowiednio w przypadku, gdy dana osoba przebywała w mieszkaniu chronionym przez okres krótszy niż miesiąc. W uzasadnieniu uchwały z dnia 16 stycznia 2014 r. podano, że wprowadzenie kwoty odpłatności w wysokości 400 zł, należnej od gminy właściwej ze względu na miejsce zameldowania osoby na pobyt stały, jest w pełni zasadne, gdyż na 20 mieszkańców mieszkań chronionych aż dziewięciu było zameldowanych poza gminą Izbica, a właściwe gminy nie ponosiły z tego tytułu opłat na rzecz gminy Izbica. Dokonano kalkulacji wysokości odpłatności, uwzględniającej wynagrodzenie brutto opiekunek i księgowę za rok 2013 (213,6 tys. zł, tj. 17,8 tys. zł miesięcznie) oraz liczby mieszkańców (20), w tym liczby osób z innych gmin (dziewięć). Ustalona kwota 400 zł miała być przeznaczona na częściowe pokrycie kosztów zatrudnionego w mieszkaniach chronionych personelu. Otrzymane środki z ww. tytułu wyniosły w roku: 2015 – 27,5 tys. zł; 2016 – 32 tys. zł; 2017 – 65,7 tys. zł i zostały w całości przekazane na rachunek dochodów budżetu Gminy.

⁸ W latach 2015-2016 ewidencja wnoszonych przez mieszkańców opłat oraz egzekucja zaległości z tego tytułu należała do obowiązków Urzędu Gminy Izbica, natomiast od 2017 r. zajmuje się tym GOPS.

⁹ Nr XXXVII/219/2014 z dnia 16 stycznia 2014 r. oraz nr XXV.151.2016 z dnia 16 grudnia 2016 r.

W wybranym do analizy roku 2017 dziewięć gmin dokonało miesięcznych wpłat tytułem ww. opłat 400 zł (odpowiednio proporcjonalnie pomniejszanych, w przypadku przebywania danej osoby w mieszkaniu krócej niż miesiąc) za swoich mieszkańców, z tego gmina: Bychawa – w łącznej wysokości 4,8 tys. zł, Fajslawice – 24,4 tys. zł, Krasnystaw – 14,2 tys. zł, Gorzków – 4,8 tys. zł, Łopiennik Górny – 5,5 tys. zł, miejska Krasnystaw – 8,6 tys. zł, Sulów – 2,1 tys. zł, Siennica Różana – 1,2 tys. zł, Skierbieszów – 0,1 tys. zł.

Przyjmowanie do mieszkań chronionych osób z innych gmin nie skutkowało ograniczeniami w przyjmowaniu osób z terenu gminy Izbica, czy też wystąpieniem zjawiska oczekiwania przez zainteresowane osoby na przydzielenie mieszkania.

Rozliczenia GOPS z innymi niż Izbica gminami, które kierowały swoich mieszkańców do mieszkań chronionych prowadzonych przez GOPS, odbywały się na podstawie umów i porozumień, zawieranych z tymi jednostkami samorządu terytorialnego, stosownie do postanowień uchwał Rady z 2014 r. i 2016 r. W podstawie prawnej tych umów odwołano się m.in. do przepisów art. 101 ust. 7 ups. Stanowiły one, że gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania albo na ostatnie miejsce zameldowania na pobyt stały osoby ubiegającej się o świadczenie z pomocy społecznej (dalej: *gmina przekazująca*) jest obowiązana do zwrotu wydatków gminie, która przyznała świadczenie w miejscu pobytu (dalej: *gmina przyjmująca*).

Ustalenia kontroli NIK wykazały, że w przypadku dwóch osób skierowanych do mieszkań chronionych prowadzonych przez gminę Izbica i będących mieszkańcami innych gmin, łączna suma: miesięcznych opłat pobranych przez GOPS od danej osoby oraz opłaty wniesionej przez gminę przekazującą (wg stawki 400 zł) przekraczała średnie miesięczne wydatki GOPS, ponoszone na jednego mieszkańca mieszkań chronionych¹⁰, w pozostałych przypadkach wysokość takich wpływów była niższa od wysokości średnich wydatków.

(dowód: akta kontroli, str. 195-199, 224-245, 253)

6. W latach objętych kontrolą nie występowały zaległości z tytułu należności związanych z pobytem w mieszkaniach chronionych.

(dowód: akta kontroli, str. 169-176, 179-180, 195-199, 207-222)

7. W okresie objętym kontrolą nie otrzymano od obywateli skarg dotyczących prowadzenia mieszkań chronionych.

(dowód: akta kontroli, str. 201)

8. Z informacji przedłożonej na potrzeby niniejszej kontroli przez Kierownika Ośrodka wynika, że:

- z inicjatywą przydzielenia miejsca w mieszkaniu chronionym osobie, która nie jest w stanie samodzielnie funkcjonować ze względu na wiek lub stan zdrowia, wychodzą przede wszystkim pracujący w terenie pracownicy socjalni, chociaż zdarzają się sytuacje, że sama osoba lub poprzez członka jej rodziny ubiega się o mieszkanie chronione. Pracownicy socjalni rekrutują mieszkańców zwłaszcza spośród osób starszych, niepełnosprawnych, samotnych, współpracując w tym zakresie z radnymi, sołtysami, służbą zdrowia, policją,
- informacje o oddaniu do użytku nowej placówki w Stryjowie, w tym o wolnych miejscach publikowane były w lokalnych gazetach, a także w ogólnopolskim programie CAS (Centralna Aplikacja Statystyczna), do którego dostęp mają i korzystają ośrodki pomocy społecznej w całej Polsce. Na otwarcie nowej placówki zaproszeni zostali przedstawiciele gmin oraz ośrodków pomocy

¹⁰ Dochód tych osób (od wysokości którego naliczana była opłata w wysokości 50%) był relatywnie wysoki i wynosił odpowiednio: 1 533 zł oraz 2 777 zł.

społecznej z całego powiatu krasnostawskiego oraz sąsiedniego powiatu zamojskiego. Informacja o wolnych miejscach jest również zamieszczona na stronie BIP Urzędu Gminy Izbica,

- mieszkania chronione w Stryjowie są przeznaczone dla wszystkich grup określonych w art. 53 ust. 1 ups. Pomimo docierania z informacją o funkcjonowaniu mieszkań chronionych do szerokiego kręgu odbiorców, dotychczas nie wpłynął żaden wniosek o pobyt od osoby opuszczającej pieczę zastępczą lub cudzoziemca. Decyzja o pobycie w mieszkaniu dla wielu osób jest bardzo trudna, gdyż wiąże się z opuszczeniem swojego środowiska zamieszkania.

(dowód: akta kontroli, str. 200, 202-204)

9. Kierownik GOPS oświadczyła, że gmina jest przygotowana pod względem kadrowym do realizacji obowiązków wynikających z art. 53 ups, dotyczących świadczenia usług w mieszkaniach wspieranych i treningowych. W dotychczasowej praktyce były świadczone usługi, przewidziane według aktualnie obowiązujących przepisów dotyczących ww. mieszkań. Przyjmowane były osoby, które wymagały tych usług. Wszystkie usługi były świadczone przez opiekunki w wymiarze 12 godzin dziennie. Gmina Izbica jest natomiast w trakcie prac nad rozwiązaniem problemu wyodrębnienia miejsc treningowych.

(dowód: akta kontroli, str. 252)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Pracownicy socjalni GOPS dokonywali oceny sytuacji 29 osób korzystających ze wsparcia w mieszkaniu chronionym, spośród 35, których dokumentację poddano analizie, rzadziej niż raz na trzy miesiące (od poprzedniej oceny upływało od sześciu do nawet 12 miesięcy), co było niezgodne z § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie mieszkań chronionych, w którym określono obowiązek dokonywania takiej oceny co najmniej raz na trzy miesiące.

Kierownik GOPS wyjaśniła, że dokonywana raz na trzy miesiące ocena sytuacji osób korzystających ze wsparcia w mieszkaniach chronionych nie była konieczna, w związku ze stabilną sytuacją mieszkańców. Ponadto z mieszkańcami na bieżąco kontaktował się kierownik Ośrodka oraz pracownicy socjalni, lecz czynności te nie były dokumentowane.

(dowód: akta kontroli, str. 106-125, 200, 204)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W kabinie windy zainstalowanej w budynku w Stryjowie, zaadaptowanym przez Gminę na potrzeby prowadzonych przez GOPS mieszkań chronionych, nie było informacji głosowej, co nie wypełniało wymogów określonych w § 193 ust. 2a rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie¹¹.

Kierownik GOPS oświadczyła, że adaptacja budynku byłej szkoły w Stryjowie na mieszkania chronione była prowadzona przez Urząd Gminy Izbica. GOPS nie miał wpływu na zakres prowadzonej inwestycji, a tym samym na zamieszczenie informacji głosowej w windzie, natomiast podejmie działania, we współpracy z Wójtem Gminy, w kierunku rozeznania możliwości technicznych i finansowych zainstalowania w windzie informacji głosowej.

(dowód: akta kontroli, str. 205-206, 223)

¹¹ Dz. U. z 2015 r. poz. 1422, ze zm.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania zalecenia pokontrolnego w związku z faktem, że przepisy obowiązującego rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie mieszkań chronionych¹² nie przewidują dokonywania przez GOPS oceny sytuacji osób korzystających ze wsparcia w mieszkaniach chronionych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹³, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie.

Obowiązek
poinformowania NIK
o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 25 września 2018 r.

Kontroler
Marek Raczkowski
Specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Lis

.....
podpis

.....
podpis

¹² Dz. U. poz. 822.

¹³ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm. (dalej: ustawa o NIK).